

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ

Нестеренко С. А.

д-р екон. наук, професор,

Таврійський державний агротехнологічний університет

Анотація. Розглянуто зміст управління конкурентоспроможністю підприємства. З'ясовано призначення стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства. Проведений аналіз зумовлює необхідність формування концепції управління стратегічною конкурентоспроможністю підприємства на основі науково-обґрунтованих методик і технологій.

Ключові слова: стратегія, підприємство, конкурентоспроможність, концепція

Nesterenko S. A., A doctor of economic sciences, professor, Tavriya state agrotechnological university, Ukraine

ESTIMATION OF QUALITY OF LIFE OF POPULATION OF UKRAINE

Summary. The article studies the content of managing the competitiveness of an enterprise. It study determines the purpose of the strategy on managing the competitiveness of an enterprise. The conducted analysis shows the necessity to form the concept of managing the strategic competitiveness of an enterprise based on the scientifically proved methodologies and techniques.

Key words: strategy, enterprise, competitiveness, concept.

Актуальність теми. Трансформація системи господарювання, що склалася в умовах централізованої економіки, об'єктивно зумовила зростання нестабільності функціонування сільськогосподарських підприємств. Вони зазнали істотних змін, як з точки зору соціально-економічних властивостей, так і з якісних і кількісних характеристик своїх виробничих можливостей. Більше як за двадцятирічний період трансформації змінився характер конкурентних стосунків між сільськогосподарськими товаровиробниками: стався перехід до багатуокладної економіки; регулювання агропродовольчого ринку з боку держави зведене до мінімуму; сільськогосподарські товаровиробники вільні у виборі системи управління і методів господарювання; ринок продовольства і сільськогосподарської сировини відкритий для іноземних учасників; у зв'язку з диференціацією доходів населення, що збільшується, змінюється структура попиту на продукти харчування. Зовнішнє середовище, що змінилося, зумовило необхідність ведення господарської діяльності в умовах конкуренції. У зв'язку з цим вирішення проблем управління конкурентоспроможністю сільськогосподарських підприємств посилюють їх значення.

Управління конкурентоспроможністю підприємства – це система внутрішніх і зовнішніх дій і заходів, що дозволяє коригувати його збутову поведінку для успішного і ефективного протистояння несприятливим кон'юнктурним змінам на ринку нині і в перспективі.

А.Юданов вважає, що забезпечення нормального функціонування економічної системи країни в конкурентній боротьбі залежить від чотирьох

стратегій і відповідних їм структур організацій, які зорієнтовані на різні умови конкурентного середовища й певні ресурси [4].

Це підприємства: віолентні, патієнтні, комутантні й експлерентні. Віолентна (силова) стратегія характерна для великого, стандартного виробництва товарів і послуг. Патієнтну (нішеву) стратегію використовують організації з вузькою спеціалізацією виробництва продукції для обмеженого кола споживачів. Комутантна (приспосувальна) стратегія в дрібних неспеціалізованих підприємствах задовольняє невеликі по обсягу й нерідко короткочасні потреби. Експлерентна (піонерська) стратегія пов'язана зі створенням нових і перетворенням старих сегментів ринку [1].

Взаємодія чинників для ефективного використання системи стратегічного управління підприємства залежать від: галузевої приналежності підприємства; розмірів підприємства (залежно від галузевих особливостей); типу виробництва, рівня спеціалізації, концентрації та кооперації; характерних рис виробничого потенціалу підприємства; наявності (відсутності) науково-технічного потенціалу підприємства; рівня кваліфікації персоналу підприємства тощо.

Стратегічне управління можна розглядати як динамічну сукупність п'яти взаємопов'язаних управлінських процесів. Існує стійкий обернений зв'язок і, відповідно, взаємовплив кожного процесу. Це є важливою особливістю системи стратегічного управління.

Формування конкурентного середовища за принципами соціально-ринкової моделі конкуренції в економічній політиці України сприятиме розвитку підприємництва. Її спільність з інституціональною концепцією конкуренції полягає в необхідності створення умов для конкуренції й механізмів регулювання ринків.

Засадничим програмним документом, що визначає вектор стратегічної конкурентоспроможності України, є Закон України «Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2010 р.» від 20.05.2010 № 2278-VI [8], «Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 роки» (червень 2002 рік) та Стратегії економічного та соціального розвитку України (2004–2015 роки) «Шляхом європейської інтеграції», схваленої Указом Президента України від 28.04.2004 № 493/2004.

Призначення стратегії управління конкурентоспроможністю підприємства полягає в наступному:

- у встановленні і ранжируванні важливих і довгострокових цілей відтворювального процесу, які відповідають вимогам стратегічного розвитку конкуренції в цілому;

- у оцінці і критичному розгляді вірогідних шляхів досягнення встановлених стратегічної мети в передбачуваних зовнішніх і внутрішніх умовах функціонування підприємства;

- у виборі і поетапній реалізації рішень, що забезпечують з одного боку, раціональне виконання економічно обґрунтованих проектів в умовах існуючої економічної системи, а з іншого – ефективну адаптацію відтворювального процесу до несподіваних зовнішніх змін.

Таким чином, одним з основних призначень управління стратегічною конкурентоспроможністю підприємства є довгострокове забезпечення стабільного підвищення його конкурентних переваг у швидкоплинних умовах зовнішнього середовища.

Все вищевикладене, зумовлює необхідність формування концепції управління стратегічною конкурентоспроможністю підприємства, оптимізації його ресурсного стратегічного потенціалу на основі науково-обґрунтованих методик і технологій. Проте недостатня розробленість науково-методичних основ формування такої концепції веде до виникнення проблем, що істотно знижують ефективність її реалізації, що і визначило напрями подальших наших досліджень [2]. Таким чином, вирішення проблеми ефективного управління стратегічною конкурентоспроможністю вимагає розробки відповідної концепції, алгоритм якої передбачається у вигляді формування логічного ланцюжка таких її основних компонентів, як політика, цілі і стратегія, які знаходяться в єдиному взаємозв'язку.

Стратегічне управління конкурентоспроможністю підприємства пов'язане з формуванням і розвитком майбутнього конкурентного потенціалу, який включає його здатність відновлювати витратні і формувати нові матеріальні, інвестиційні, інноваційні, фінансові, кадрові і інформаційні ресурси, а також виробляти нові конкурентоздатні товари і послуги, які створені на базі нових технологій, володіють високою якістю і рівнем конкурентоспроможності, мають новизну і матимуть попит у споживачів. Здатність підприємств безперервно формувати, постійно оновлювати і розвивати свій стратегічний конкурентний потенціал служить важливим і основним показником ефективності управління конкурентоспроможністю. В умовах фінансово-економічної кризи, що триває, підприємства повинні не лише вміти ефективно використовувати свій ресурсний і конкурентний потенціал, але і створювати умови для формування нових конкурентних переваг.

Література

1. Портер М. Стратегія конкуренції: Методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / Пер. з англ. К. Олійника, Р. Скільського. Основи. К., 1997. 390 с.
2. Прохорова В. В. Управління конкурентною стійкістю підприємств: [монографія]. УІПА. Харків, 2016. 198 с.
3. Фатхундінов Р. А. Управління конкурентоздатністю організації. К., 2009. 470 с.
4. Юданов А. Ю. Конкуренция: теория и практика: [монография] М., 1996. 272 с.